

τος αὐτοκράτωρ, ὁ Αὐγουστος, σφετερισάμενος ἅπασαν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, προσφωκιάθη, πλὴν τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἀξιωμάτων, καὶ τὴν τοῦ ὑπάτου ἀρχὴν ἐφ' ὄρου ζωῆς· τὸ παράδειγμα δ' αὐτοῦ ἐμιμήθησαν καὶ οἱ ἐπόμενοι αὐτοκράτορες. Ἄλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ ὑπατικὸν ἀξίωμα ἤρχισε κατ' ἔτος νὰ ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς διακεκριμένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολίτας, ὡς ἐξαίρετον δεῖγμα βασιλικῆς εὐνοίας, καὶ τοῦτο συνέβαινεν ἔτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Οἱ ὑπατοὶ οὗτοι οὐδεμίαν εἶχον πραγματικὴν ἐξουσίαν καὶ προσχειρίζοντο ἀπλῶς ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς σύμβολον τῆς τοῦ νέου ἔτους ἐνάρξεως καὶ ὡς ἀφορμὴ πολυτελοῦς δημοτικῆς πανηγύρεως.

Ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἢ ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτουμένη δαπάνη κατεβάλλετο ὑπὸ τῶν ἐκλεγόμενων· ἀλλὰ βαθμηδὸν ἀπέβη τοσοῦτον ὑπέρογκος ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἀπέφευγον τὸ ἀξίωμα δι' οὐ κατεστρέφετο ἢ περιουσία αὐτῶν. Ὁ Προκόπιος λέγει ὅτι ἡ δαπάνη αὕτη κατήνησεν νὰ ἀναβαίῃ εἰς πλεόν ἢ εἴκοσι κεντηνάρια χρυσοῦ, ὃ ἔστιν εἰς δύο καὶ ἐπέκεινα ἑκατομύρια δραχμῶν. Ἐντεῦθεν οἱ προκάτοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἠναγκάζοντο νὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς προχειριζομένους ὑπάτους ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ πλεῖστον τοῦ ἀπαιτουμένου ἀναλώματος. Ὁ δὲ Ἰουστινιανός, συνετώτερον πολιτευσάμενος, περιέστειλε διὰ τῆς 105 αὐτοῦ νεαρᾶς τὰ ἔξοδα τῆς τῶν ὑπάτων ἐγκαθιδρύσεως. Καὶ μετὰ τὸν περιορισμὸν ὁμως τοῦτον πάλιν φαίνεται ὅτι δὲν εὐρίσκοντο ὑποψήφιοι πρόθυμοι νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπιζήμιον ἐκείνην τιμὴν, ὥστε ἀπὸ τοῦ 540 δὲν ἀναφέρονται πλεόν κατ' ἔτος προχειριζόμενοι ὑπατοὶ. Ἄλλὰ ρητὴ κατάργησις τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιωματος δὲν ἐγένετο εἰμὴ μετὰ 300 ἔτη καὶ ἐπέκεινα, ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, διὰ τῆς 94 διατάξεως «περὶ τοῦ ἀθετεῖσθαι τὸν περὶ τῆς ὑπατείας νόμον». Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἐξηκολούθησαν πολλοὶ αὐτοκράτορες προσλαμβάνοντες τὸ τοῦ ὑπάτου ὄνομα κατὰ τὸ πρῶτον τῆς βασιλείας αὐτῶν ἔτος καὶ ἀπονέμοντες ἐκ διαλειμμάτων τὸ ψιλὸν τοῦτο ἀξίωμα εἰς τινὰς διακεκριμένους τῆς πολιτείας ἄνδρας. Αὕτη ἢ περὶ τῆς τύχης τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιωματος ἔκθεσις μαρτυρεῖ, νομίζομεν, ὅπως ἀδικοὶ εἶναι αἱ κατὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ γερόμεναι πολλάκις κατηγορίαι ὅτι κατήργησεν τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκ φιλαργυρίας ἅμα καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἦν εἶχε νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνεμίμνησκεν ὅπως οὖν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ κράτους τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν. Ἡ παντοδυναμία τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν εἶχε τίποτε βεβαίως νὰ φοβηθῇ ἀπὸ τοῦ ψιλοῦ τούτου ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἄλλως τε, ὡς προείπομεν, διετηρήθη ἐπὶ πολὺν ἔπειτα χρόνον. Πᾶς δὲ συνετὸς ἄνθρωπος θέλει ὁμολογήσει ὅτι εὐλογωτέρα οἰκονομία δὲν ἦδύνατο νὰ ψηφισθῇ ἀπὸ τὴν κατάργησιν δαπάνης ματαίως γενομένης πρὸς ἐγκαθιδρύσιν ἀρχόντων οἵτινες οὐδεμίαν εἶχον δικαιοδοσίαν.

Ἄλλ' ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ θρησκευτικὸν πολίτευμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Εἶδομεν ὅτι ἀντὶ νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Ἀναστασίου, ἐπιχειρησάντων νὰ συνδιαλλάξωσι τὴν ὀρθοδοξίαν πρὸς μίαν τοῦλάχιστον τῶν αἱρέσεων, τὴν τῶν μονοφυσιτῶν, διὰ τινων πρὸς τὴν αἵρεσιν ταύτην παραχωρήσεων αἵτινες δὲν ἀνέτρεπον ἐκ βάθρων τὴν ὀρθοδοξίαν· ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τοῦλάχιστον τὸ πολίτευμα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ἰουστίνου, ὅστις συνετάχθη μὲν μετὰ τῶν ἄκρων ὀρθοδόξων ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε διωγμὸν τινὰ κατὰ τῶν αἱρετικῶν, ὁ Ἰουστινιανὸς ἐξ ἐναντίας ἐπεζήτησε τὴν βίαιαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος ἐπανόρθωσιν, ἥτις ἀπέβη, ὡς προεξηγήσαμεν, πολυειδῶς ἐπιζήμιος εἰς τὸ κράτος. Ἐπαναλαμβάνομεν λοιπὸν ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς ἔσφαλε κατὰ τοῦτο ἀλλὰ δὲν ἔσφαλε πλείοτερον πολλῶν νεωτέρων βασιλέων, καὶ ἰδίως τοῦ μεγαλωνύμου Λουδοβίκου ΙΔ', ὅστις διὰ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ θεοπίσματος τῆς Νάντης ἐνέπλησε τὴν

